

Славова Людмила

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка),

Борисенко Наталія

(Житомирський державний університет імені Івана Форанка)

ОДОМАШНЕННЯ ТА ОЧУЖЕННЯ ЯК ОСНОВНІ ПРИЙОМИ ДУБЛЮВАННЯ У КІНОПЕРЕКЛАДІ

Кінодискурс є семіотично ускладненим динамічним процесом взаємодії автора і кінореципієнта, який відбувається у міжкультурному та міжмовному просторі за допомогою засобів кіномови. Серед основних характеристик кінодискурсу виокремлюють: вербально-візуальну цілісність елементів, інтертекстуальність та множинність відправника [2]; аудіовізуальність, креолізованість, модальність, ретроспекцію та прагматичну орієнтованість [1]. Переклад кінодискурсу є одним із перспективних напрямів українського перекладознавства, що пояснюється стрімким зростанням кількості іноземних кінофільмів перекладених українською мовою.

Популярні в Україні дублювання та закадровий переклад є видами аудіовізуального перекладу – міжмовної передачі змісту теле та кінофільмів. Під час створення кінопродукту перекладач здебільшого продукує новий текст, який за довжиною має бути приблизно однаковим із текстом оригіналу. До того ж при дублюванні необхідно досягти синхронізації рухів губ із звуковою доріжкою, що робить процес значно складнішим.

Дубляж – це вид аудіовізуального перекладу, який включає в себе повну заміну мови оригіналу на іншу задля розуміння кіно продукту глядачами, для яких мова оригіналу є нерідною [3, с. 338–341]. Однак у кожному фільмі закладена культурно-маркована інформація, що створює національний колорит та робить його фактом певної культури та історичної епохи. Це ставить перед перекладачем досить складні завдання, узагальнені Т. Сейворі у його парадоксах перекладу: останній має сприйматись одночасно і як переклад, звідси вимога максимально зберегти національно-специфічну інформацію, і як оригінал, тобто текст створений мовою перекладу, а отже максимально

наближений до культури цільової мови [4, с. 49]. Відповідно у першому випадку відтворення інформації відбувається за допомогою стратегії очуження, що дозволяє зберегти присмак чужої культури і створити у глядача враження про невідомий для нього світ. У другому випадку перевага надається одомашненню, яка робить чужородні поняття зрозумілішими для глядача дубльованого фільму і дозволяє йому сприймати те, що відбувається на екрані, як таке, що може мати місце в його рідному оточенні.

На користь стратегії очуження говорить той факт, що переклад з точки зору комунікативного підходу сприймається як процес в якому перекладач постійно стикається з відмінностями мов та культур, які не можливо та не потрібно усувати [5, с. 305]. Таке розуміння перекладу сприяє використанню транскодування та калькування для відтворення тих власних назв та реалій, видалення яких з кінодискурсу призведе до викривлення змісту кінофільму.

Прибічники стратегії одомашнення наполягають на необхідності усунення тієї культурної інформації, яка гальмує сприйняття тексту, та шукають за можливості українські відповідники англійських реалій або замінюють їх схожими феноменами українського життя у тих випадках, коли це не деформує зміст кінофільму. Дублювання є повною адаптацією фільму, де реципієнти не чують реплік мовою оригіналу, що полегшує процес виключення тієї культурно маркованої інформації, яка є невідомою українському глядачеві. Звідси можливість максимально наблизити текст дубляжу до культури цільової мови, що робить його яскравим прикладом одомашнення.

Отже, основними прийомами дубляжу як виду аудіовізуального перекладу є очуження та одомашнення, від співвідношення яких залежить враження, яке справляє дубльований фільм на українського глядача.

ЛІТЕРАТУРА

1. ЗАРЕЦКАЯ, А.Н. *Особенности реализации подтекста в кинодискурсе*: автореф. дис..... к.филол.н: 10.02.19 – теория языка. Челябинск, 2010. 21с.

2. НАЗМУТДИНОВА, С.С. *Гармония как переводческая категория (на материале русского, английского, французского кинодискурса: автореф. дис.....* к.филол.н: 10.02.20 – сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание. Тюмень, 2008. 18с.

3. ПОЛЯКОВА, О. В. (2013). Дублювання як вид кіноперекладу. В: Семенюк О. (від. ред.): *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. Вип. 116, с. 338–341.

4. SAVORY, T. H. (1957). *The Art of Translation*. London: J. Cape.

5. VENUTTI, L. (1995). *The Translator's Invisibility. A History of Translation*. London and New York: Routledge.